

Współczesny świat wskutek przyrostu demograficznego, migracji, rozwoju komunikacji i informacji oznacza zwielokrotnienie obecności Innych, zwielokrotnienie kontaktów międzyludzkich, a w związku z tym międzykulturowych. Stąd niesłychanej wagi nabiera stosunek do Innego; nasz sposób postrzegania przedstawicieli innych narodów, ras i religii. To mianowicie, czy widzimy w nich współplemieńców, czy wrogów. [R. Kapuściński (w rozmowie z W. Beresiem i K. Burnetko), *Kapuściński: nie ogarniam świata*, Warszawa 2007, s. 158]

FORMA ZAJĘĆ

Wykład

WYKŁADOWCA

Prof. UKSW dr hab. Radosław Zenderowski

WYDZIAŁ

Wydział Nauk Historycznych i Społecznych – Instytut Politologii

STATUS ZAJĘĆ W PROGRAMIE STUDIÓW

Przedmiot kierunkowy w ramach studiów na kierunku: politologia
Zajęcia odbywają się w jednym semestrze w wymiarze 30 godzin

PROBLEMATYKA ZAJĘĆ

1. Współczesny świat i uwarunkowania współpracy kulturalnej

- 1.1. Uwarunkowania bezpośrednie
 - 1.1.1. Główni wytwórcy informacji i wolność mediów na świecie
 - 1.1.2. Języki współczesnego świata i ich znaczenie
 - 1.1.3. Świat cywilizacji i świat religii
 - 1.1.4. Najważniejsze podziały kulturowe w Europie
- 1.2. Uwarunkowania pośrednie
 - 1.2.1. Bieguny biedy i bogactwa na świecie (PKB)
 - 1.2.2. Wskaźnik rozwoju społecznego (HDI)
 - 1.2.3. Reżimy polityczne świata
 - 1.2.4. Konflikty zbrojne na świecie
 - 1.2.5. Współczesne migracje

2. Czym jest kultura? Kultura a cywilizacja. Spór o definicje podstawowych pojęć

- 2.1. Źródłosłów terminu „kultura”
- 2.2. Znaczenia terminu „kultura” na przestrzeni wieków: dwie tradycje
- 2.3. Sposoby definiowania kultury we współczesnych naukach społecznych
- 2.4. Tożsamość narodowa jako fakt kulturowy
- 2.5. Kultura a cywilizacja: zakres pojęć
- 2.6. Pojęcie cywilizacji wg Samuela P. Huntingtona
- 2.7. Pożytki z różnorodności kulturowej (Ulf Hannerz)

3. Kultura a stosunki międzynarodowe. Rodzaje relacji i powiązań

- 3.1. Dyskurs na temat znaczenia kultury dla stosunków międzynarodowych
 - 3.1.1. Teoria „końca historii” Francisa Fukuyamy
 - 3.1.2. Teoria „zderzenia cywilizacji” Samuela P. Huntingtona
 - 3.1.3. Teoria współwystępowania dwóch cywilizacji: Dżihad kontra McŚwiat Benjamina R. Barbera
 - 3.1.4. Teoria „Trzeciej fali” Alwina i Heidi Tofflerów
 - 3.1.5. Teoria „globalnych kulturowych przepływów” Arjuna Appaduraja
 - 3.1.6. Wizja świata jako „kolażu kultur” (Ryszard Kapuściński).
- 3.2. Kultura a polityka
 - 3.2.1. Kultura jako determinanta międzynarodowych stosunków politycznych (zmienna niezależna)
 - 3.2.2. Kultura jako przedmiot decyzji politycznych (zmienna zależna)
- 3.3. Kultura a gospodarka
- 3.4. Czym właściwie są międzynarodowe stosunki kulturalne?

4. Uczestnicy i kreatorzy międzynarodowych stosunków kulturalnych

- 4.1. Państwa i „dyplomacja kulturalna”
- 4.2. Organizacje międzynarodowe
 - 4.2.1. Organizacje międzyrządowe (IGOs)
 - 4.2.2. Międzynarodowe organizacje pozarządowe (INGOs)
- 4.3. Krajowe organizacje pozarządowe („trzeci sektor”)
- 4.4. Inne podmioty

5. Sposoby regulacji międzynarodowych stosunków kulturalnych

- 5.1. Regulacje konwencjonalne i niekonwencjonalne: ogólna charakterystyka
- 5.2. Konwencje międzynarodowe dot. stosunków kulturalnych
 - 5.2.1. Konwencje powszechne
 - 5.2.2. Konwencje o zasięgu regionalnym (Rada Europy)
 - 5.2.3. Przykładowe umowy bilateralne dotyczące współpracy kulturalnej zawarte przez rząd Rzeczypospolitej Polskiej

6. Komunikowanie międzynarodowe i komunikowanie międzykulturowe

- 6.1. Pojęcie komunikowania
 - 6.1.1. Definicja komunikowania (społecznego)
 - 6.1.2. Elementy procesu komunikowania
 - 6.1.3. Cechy procesu komunikowania
 - 6.1.4. Funkcje komunikowania
- 6.2. Komunikowanie międzynarodowe
- 6.3. Komunikowanie międzykulturowe

7. Udział Polski w międzynarodowych stosunkach kulturalnych

- 7.1. Miejsce Polski na mapie kulturalnej świata
- 7.2. Promocja kultury polskiej za granicą (i jej recepcja)
- 7.3. Udział Polski w międzynarodowej wymianie kulturalnej i naukowej

ROZKŁAD ZAJĘĆ

- 1. Wykład** *Wprowadzenie do problematyki wykładu. Zajęcia organizacyjne*
- 2. Wykład** *Współczesny świat i uwarunkowania współpracy kulturalnej – (cz. 1) uwarunkowania bezpośrednie* (prezentacja multimedialna)
- Literatura podstawowa:
Zenderowski R., *Współczesny świat i uwarunkowania współpracy kulturalnej*, prezentacja multimedialna (udostępniona studentom).
- 3. Wykład** *Współczesny świat i uwarunkowania współpracy kulturalnej – (cz. 2) uwarunkowania pośrednie* (prezentacja multimedialna)
- Literatura podstawowa:
Zenderowski R., *Współczesny świat i uwarunkowania współpracy kulturalnej*, prezentacja multimedialna (udostępniona studentom).
- 4. Wykład** *Czym jest kultura? Kultura a cywilizacja. Spór o definicje podstawowych pojęć*
- Literatura podstawowa:
Jabłoński M., Obirek S., *Cywilizacja*, w: B. Szlachta (red.), *Słownik społeczny*, Kraków 2004, s. 101-107.
Skoczylński J., *Cywilizacja*, w: Z. Bokszański i in. (red.), *Encyklopedia socjologii, t. 1*, Warszawa 1998, s. 101-103.
Skoczylński J., *Kultura*, w: B. Szlachta (red.), *Słownik społeczny*, Kraków 2004, s. 614-619.
Szacka B., *Wprowadzenie do socjologii*, Warszawa 2003, s. 73-91.
- Literatura uzupełniająca:
Braudel F., *Gramatyka cywilizacji*, Warszawa 2006, s. 37-69.
Dyczewski L., *Tożsamość społeczno-kulturowa w globalizującym się świecie*, „Kultura i Społeczeństwo” 2000 nr 1, s. 27-42.
Golembki F., *Stosunki kulturalne na Bałkanach*, Warszawa 2001, s. 7-31.
Hannerz U., *Powiązania transnarodowe. Kultura, ludzie, miejsca*, Kraków 2006, s. 89-100.
Huntington S.P., *Zderzenie cywilizacji i nowy kształt ładu światowego*, Warszawa 1997, s. 7-97.
Kłosowska A., *Kultura masowa*, Warszawa 2006.
Kuper A., *Kultura. Model antropologiczny*, Kraków 2005, s. 21-40.
Nowicka E., *Dyфуzja kulturowa*, w: Z. Bokszański i in. (red.), *Encyklopedia socjologii, t. 1*, Warszawa 1998, s. 152-156.
Obarski E., *Nowy Wspaniały Świat czy pustynia barbarzyńców?*, <http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,3403> (2004).
Zenderowski R., *Nad Tatrami błyska się... Słowacka tożsamość narodowa w dyskursie politycznym w Republice Słowackiej (1989-2004)*, Warszawa 2007, s. 20-138.
- 5. Wykład** *Kultura a stosunki międzynarodowe. Rodzaje relacji i powiązań (cz. 1)*
- Literatura podstawowa:
Appadurai A., *Nowoczesność bez granic. Kulturowe wymiary globalizacji*, Kraków 2005.
Barber B., *Dżihad kontra McŚwiat*, Warszawa 1997.
Fukuyama F., *Koniec historii*, Poznań 1996.
Grondona M., *Kulturowa typologia rozwoju gospodarczego*, w: Harrison L.E., Huntington S.P. (red.), *Kultura ma znaczenie. Jak wartości wpływają na rozwój społeczeństw?*, Poznań 2003, s. 101-115.
Harrison L.E., *Dlaczego kultury nie sposób przecenić?*, w: Harrison L.E., Huntington S.P. (red.), *Kultura ma znaczenie. Jak wartości wpływają na rozwój społeczeństw?*, Poznań 2003, s. 17-40.
Huntington S.P., *Z kulturą trzeba się liczyć*, w: Harrison L.E., Huntington S.P. (red.), *Kultura ma znaczenie. Jak wartości wpływają na rozwój społeczeństw?*, Poznań 2003, s. 11-16.
Huntington S.P., *Zderzenie cywilizacji i nowy kształt ładu światowego*, Warszawa 1997, s. 7-97.
Kapuściński R. (w rozmowie z W. Beresiem i K. Burnetko), *Kapuściński: nie ogarniam świata*, Warszawa 2007.
Kapuściński R., *Ten inny*, Kraków 2007.
Landes D., *Kultura przesądza prawie o wszystkim*, w: Harrison L.E., Huntington S.P. (red.), *Kultura ma znaczenie. Jak wartości wpływają na rozwój społeczeństw?*, Poznań 2003, s. 42-58.
Toffler A. i H., *Budowa nowej cywilizacji. Polityka trzeciej fali*, Poznań 1996.
Ziętek A., Olchowski J., *Kultura*, w: M. Pietraś (red.), *Międzynarodowe stosunki polityczne*, Lublin 2006, s. 420-437.
- Literatura uzupełniająca:
Anioł W., *Paradoksy globalizacji*, Warszawa 2002.
Bell D., *Kulturowe sprzeczności kapitalizmu*, Warszawa 1998.
Constant B., *O wolności starożytnych i nowożytnych*, w: S. Filipowicz i in. (opr.), *Historia idei politycznych. Wybór tekstów. Tom II*, Warszawa 1999, s. 245-255.
Handy Ch., *Głód ducha. Poza kapitalizm. Poszukiwanie sensu w nowoczesnym świecie*, Wrocław 1999.
Kochanowicz J., *Trendy cywilizacyjne*, w: M. Marody (red.), *Wymiary życia społecznego. Polska na przełomie XX i XXI wieku*, Warszawa 2002, s. 465-482.
Pajestka J., *Prolegomena globalnej racjonalności człowieka*, Warszawa 1990.
- 6. Wykład** *Kultura a stosunki międzynarodowe. Rodzaje relacji i powiązań (cz. 2)*
- Literatura podstawowa:
j.w.
- Literatura uzupełniająca:
j.w.
- 7. Wykład** *Uczestnicy i kreatorzy międzynarodowych stosunków kulturalnych*
- Literatura podstawowa:
Ziętek A., Olchowski J., *Kultura*, w: M. Pietraś (red.), *Międzynarodowe stosunki polityczne*, Lublin 2006, s. 420-437.
- Literatura uzupełniająca:
Błuszkowski J., *Stereotypy narodowe w świadomości Polaków. Studium socjologiczno-politologiczne*, Warszawa 2003.

Przeclawski K., *Człowiek a turystyka. Zarys socjologii turystyki*, Kraków 1997.
Zenderowski R., *Czym jest Europa? Kim są Europejczycy?*, w: S. Sowiński, R. Zenderowski, *Europa drogą Kościoła. Jan Paweł II o Europie i europejskości*, Wrocław-Warszawa-Kraków 2003a, s. 5-54.

8. Wykład

Sposoby regulacji międzynarodowych stosunków kulturalnych

Literatura podstawowa:

Ciechański J., *Prawo międzynarodowe – normy i regulacja*, w: E. Haliżak, R. Kuźniar (red.), *Stosunki międzynarodowe. Geneza, struktura, dynamika*, Warszawa 2006, s. 327-352.
Kuźniar R., *Niekonwencjonalne sposoby regulacji w stosunkach międzynarodowych*, w: E. Haliżak, R. Kuźniar (red.), *Stosunki międzynarodowe. Geneza, struktura, dynamika*, Warszawa 2006, s. 403-432.
Popiuk-Rysińska I., *Instytucje międzynarodowe*, w: E. Haliżak, R. Kuźniar (red.), *Stosunki międzynarodowe. Geneza, struktura, dynamika*, Warszawa 2006, s. 353-375.
Ziętek A., Olchowski J., *Kultura*, w: M. Pietraś (red.), *Międzynarodowe stosunki polityczne*, Lublin 2006, s. 420-437.

Literatura uzupełniająca:

Akt końcowy konferencji międzyrządowej w sprawie ochrony dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, Haga 1954.
Drugi protokół do Konwencji haskiej z 1954 r. o ochronie dóbr kulturalnych, Haga 1999.
Europejska karta języków regionalnych lub mniejszościowych, Strasburg 1992.
Europejska konwencja kulturalna, Paryż 1954.
Europejska konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego (poprawiona), La Valetta 1992.
Europejska konwencja o telewizji ponadgranicznej, Strasburg 1989.
Europejska konwencja w sprawie przemocy i ekscesów widzów w czasie imprez sportowych, a w szczególności meczów piłki nożnej, Strasburg 1985.
Konwencja dotycząca ochrony podwodnego dziedzictwa kulturalnego, Paryż 2001.
Konwencja dotycząca środków zmierzających do zakazu i zapobiegania nielegalnemu przywozowi, wywozowi i przenoszeniu własności dóbr kultury, Paryż 1970.
Konwencja dotycząca utworzenia Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury, Londyn 1945.
Konwencja o uznaniu kwalifikacji związanych z uzyskaniem wyższego wykształcenia w Regionie Europejskim, Lizbona 1997.
Konwencja ramowa o ochronie mniejszości narodowych, Strasburg 1995.
Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, Paryż 1972.
Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Francuskiej o współpracy w dziedzinie kultury i edukacji, Paryż 2004.
Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Litewskiej o wzajemnym uznawaniu dokumentów uprawniających do podejmowania studiów wyższych oraz uznawaniu okresów studiów, tytułów zawodowych, stopni naukowych i stopni w zakresie sztuki, Wilno 2005.

9. Wykład

Komunikowanie międzynarodowe i komunikowanie międzykulturowe (cz. 1)

Literatura podstawowa:

Ociepka B., *Komunikowanie międzynarodowe*, Wrocław 2002.
Szopski M., *Komunikowanie międzykulturowe*, Warszawa 2005.

Literatura uzupełniająca:

Dobek-Ostrowska B., *Komunikowanie polityczne i publiczne*, Warszawa 2006.
Mikułowski Pomorski J., *Komunikacja międzykulturowa. Wprowadzenie*, Kraków 1999.

10. Wykład

Komunikowanie międzynarodowe i komunikowanie międzykulturowe (cz. 2) – prezentacje prac studentów

W ramach wykładu zostaną wyświetlone trzy 15-minutowe wywiady z przedstawicielami instytucji (polskich lub zagranicznych) zajmujących się promocją kultury i współpracy międzykulturowej (w stosunkach międzynarodowych), będące efektem pracy studentów. Ich celem będzie odpowiedź na pytania o: **(a)** genezę i historię danej organizacji (instytucji kulturalnej); **(b)** podstawowe cele działalności danej instytucji oraz metody ich realizacji; **(c)** efekty działalności – pomyślnie realizowane projekty; **(d)** najważniejsze przeszkody (niefinansowe) w realizacji celów statutowych. Lista instytucji, w których można przeprowadzić wywiad jest zasadniczo otwarta. Poniżej znajduje się lista proponowanych instytucji. Możliwość przeprowadzenia wywiadu w innej instytucji należy uzgodnić z wykładowcą. Jeden wywiad przygotowuje 5 osób, które rozdzielają między siebie odpowiednie zadania (wykaz zadań przyporządkowanych do poszczególnych osób należy dostarczyć wykładowcy w czasie prezentacji wywiadu). Wywiad powinien zostać utrwalony w postaci prezentacji audio-video i autoryzowany. Materiał filmowy powinien być gotowy pod koniec drugiego miesiąca od rozpoczęcia zajęć. Studenci wybierający się do danej placówki powinni zgłosić się do wykładowcy po odpowiednie zaświadczenie dotyczące zakresu i znaczenia dydaktycznego realizowanego przez nich zadania. Zaświadczenie to przekazują w wybranej przez siebie placówce.

Goethe Institut
Alliance Française
El Instituto Cervantes
British Council
Instytut Słowacki
Czeskie Centrum

Węgierski Instytut Kultury
Włoski Instytut Kultury
Rumuński Instytut Kultury
Austriackie Forum Kultury
Bułgarski Instytut Kultury
Duński Instytut Kultury

Rosyjski Ośrodek Nauki i Kultury
Österreich Institut
Fundacja Konrada Adenauera
Niemiecki Instytut Historyczny
Stowarzyszenie Wspólnota Kulturowa „Borussia”
Fundacja Pogranicze w Sejnach

11. Wykład

Udział Polski w międzynarodowych stosunkach kulturalnych (cz. 1)

Literatura podstawowa:

.....
.....

Literatura uzupełniająca:

.....
.....

12. Wykład

Udział Polski w międzynarodowych stosunkach kulturalnych (cz. 2) – prezentacje prac studentów

W ramach wykładu zostaną zaprezentowane trzy 15-minutowe prezentacje dotyczące projektu promocji polskiej kultury w wybranych państwach świata (lista poniżej). Uwzględniając różnego rodzaju konteksty historyczne oraz uwarunkowania kulturowe danego państwa, studenci w formie filmu lub innej prezentacji multimedialnej skierowanej (potencjalnie) do odbiorców w jednym z poniżej wymienionych państw, powinni: **(a)** przedstawić Polskę jako kraj atrakcyjny kulturowo; **(b)** umiejętnie podkreślić istniejące związki kulturalne między obydwoma narodami. Prezentacje mogą być w języku polskim (z założenia byłyby naturalnie tłumaczone na język odbiorcy). Jedną prezentację przygotowuje 5 osób.

Austria
Białoruś
Federacja Rosyjska
Francja
Irlandia
Japonia

Litwa
Niemcy
Republika Czeska
Słowacja
Stany Zjednoczone Ameryki
Szwajcaria

Szwecja
Ukraina
Węgry
Wielka Brytania
Włochy
Brazylia

13. Wykład *Film*

14. Wykład *Dyskusja nad obejrzanym filmem*

CELE ZAJĘĆ

Celem zajęć jest przekazanie słuchaczom podstawowej wiedzy z zakresu międzynarodowych stosunków kulturalnych oraz rozbudzenie zainteresowań współczesnymi procesami dyfuzji, współistnienia i „zderzenia” kultur dokonujących się w zglobalizowanym świecie. Celem zajęć jest także wyrobienie krytycznego spojrzenia na wiele obiegowych i stereotypowych sądów na temat kultury i cywilizacji oraz ich znaczenia w procesie kształtowania międzynarodowych stosunków politycznych i gospodarczych.

METODY NAUCZANIA

Wykłady obejmujące zarówno teoretyczne rozważania dotyczące kluczowych pojęć i relacji zachodzących między najważniejszymi faktami i procesami kulturowymi we współczesnym świecie, jak również dyskusje na temat znaczenia współczesnych zjawisk kulturowych występujących w skali międzynarodowej. Zachęcanie studentów do współmyślenia i krytycznej analizy (obowiązkowa lektura jednej książki). Prezentacje multimedialne. Krytyczna refleksja nad wybranym filmem. W przypadku zgłoszenia się więcej niż trzech grup do przeprowadzenia wywiadu i prezentacji dot. promocji polskiej kultury za granicą, na danych zajęciach zostaną zaprezentowane trzy najlepsze prace. Lista prezentacji znajduje się u wykładowcy.

LITERATURA PRZEDMIOTU

PODRĘCZNIKI

1. Burszta W.J., *Antropologia kultury*, Poznań 1998.
2. Cynarski W., *Proces globalizacji: dialog kultur czy konflikt wartości*, Rzeszów 2002.
3. Dobek-Ostrowska B., *Komunikowanie polityczne i publiczne*, Warszawa 2006.
4. Michałowska G., *Międzynarodowe stosunki kulturalne*, Warszawa 1986.
5. Michałowska G., *Zmienność i instytucjonalizacja międzynarodowych stosunków kulturalnych*, Warszawa 1991.
6. Mikułowski Pomorski J., *Komunikacja międzykulturowa. Wprowadzenie*, Kraków 1999.
7. Ociepka B., *Komunikowanie międzynarodowe*, Wrocław 2002.
8. Reynolds S., Valentine D., *Komunikacja międzykulturowa*, Warszawa 2009.
9. Szacka B., *Wprowadzenie do socjologii*, Warszawa 2003, s. 73-91.
10. Szopski M., *Komunikowanie międzykulturowe*, Warszawa 2005.
11. Zenderowski R., Cebul K., Krycki M., *Międzynarodowe stosunki kulturalne*, Wydawnictwa Naukowe PWN, Warszawa 2010, ss. 424.
12. Zietek A.W. (red.), *Międzynarodowe Stosunki Kulturalne. Podręcznik akademicki*, Warszawa 2010.

MONOGRAFIE

1. Appadurai A. *Nowoczesność bez granic. Kulturowe wymiary globalizacji*, Kraków 2005.
2. Bagby P., *Kultura i historia*, Warszawa 1958.
3. Bańka J., *Filozofia cywilizacji*, Katowice 1991.
4. Barber B., *Dżihad kontra McŚwiat*, Warszawa 1997.
5. Bauman Z., *Globalizacja*, Warszawa 2000.
6. Benedict R., *Wzory kultury*, Warszawa 2005.
7. Błuszkowski J., *Stereotypy narodowe w świadomości Polaków. Studium socjologiczno-politologiczne*, Warszawa 2003.
8. Braudel F., *Gramatyka cywilizacji*, Warszawa 2006.
9. Bruce S., *Fundamentalizm*, Warszawa 2006.
10. Čolović I., *Balkany – terror kultury*, Wołowiec 2007.
11. Čolović I., *Polityka symboli. Eseje o antropologii politycznej*, Kraków 2001.
12. Dylus A., *Globalizacja. Refleksje etyczne*, Wrocław-Warszawa-Kraków 2005.
13. Fukuyama F., *Koniec historii*, Poznań 1996, s. 9-23.
14. Gołembski F., *Stosunki kulturalne na Bałkanach*, Warszawa 2001.
15. Hall E., Hall M., *Understanding Cultural Differences*, Yarmouth 1990.
16. Hall E., *Ukryty wymiar*, Warszawa 2005.
17. Hannerz U., *Powiązania transnarodowe. Kultura, ludzie, miejsca*, Kraków 2006.
18. Harris P., Moran R., *Managing Cultural Differences*, Houston 1991.
19. Harrison L.E., Huntington S.P. (red.), *Kultura ma znaczenie. Jak wartości wpływają na rozwój społeczeństw?*, Poznań 2003.
20. Huntington S.P., *Zderzenie cywilizacji i nowy kształt ładu światowego*, Warszawa 1997..
21. Inglis F., *Kultura*, Warszawa 2007..
22. Jan Paweł II, *Dialog między kulturami drogą do cywilizacji miłości i pokoju, Orędzie Ojca Świętego Jana Pawła II na Światowy Dzień Pokoju 1 stycznia 2001 roku*, w:
23. Jandt F.E., *Intercultural Communication*, Thousand Oaks 1995.
24. Kapciak A., Korporowicz L., Tysza A. (red.), *Komunikacja międzykulturowa. Zbliżenia i impresje*, Warszawa 1995.
25. Kapuściński R. (w rozmowie z W. Beresiem i K. Burnetko), *Kapuściński: nie ogarniam świata*, Warszawa 2007.
26. Kapuściński R., *Lapidaria (I-III)*, Warszawa 2007.
27. Kapuściński R., *Lapidarium IV*, Warszawa 2007.
28. Kapuściński R., *Lapidarium V*, Warszawa 2007.
29. Kapuściński R., *Lapidarium VI*, Warszawa 2007.
30. Kapuściński R., *Ten inny*, Kraków 2007.
31. Kapuściński R., *Wojna futbolowa*, Warszawa 2007.
32. Kendik M., *Negocjacje międzynarodowe*, Warszawa 2009.
33. Kenton S.B., Valentine D., *CrossTalk: Communicating in a Multicultural Workplace*, New Jersey 1997.
34. Kłodkowski P., *Wojna światów. O iluzji wartości uniwersalnych*, Kraków 2002.

35. Kłoskowska A., *Kultura masowa*, Warszawa 2006.
36. Kłoskowska A., *Kultury narodowe u korzeni*, Warszawa 1996.
37. Koneczny F., *O wielości cywilizacji*, Kraków 1935.
38. Kroeber A.L., *Istota kultury*, Warszawa 1973.
39. Krzysztofek K., *Cywilizacja: dwie optyki*, Warszawa 1991.
40. Krzysztofek K., *Komunikowanie międzynarodowe*, Warszawa 1983.
41. Kuper A., *Kultura. Model antropologiczny*, Kraków 2005.
42. Leathers D.G., *Komunikacja niewerbalna. Zasady i zastosowania*, Warszawa 2009.
43. Malinowski B., *Dzieła, t. 9: Kultura i jej przemiany*, Warszawa 2000.
44. Malinowski B., *Szkice z teorii kultury*, Warszawa 1958.
45. Mańczak W., *Wieża Babel*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1999.
46. Marx E., *Przełamywanie szoku kulturowego*, Warszawa 2010.
47. Matsumo D., Juang L., *Psychologia międzykulturowa*, Gdańsk 2009.
48. McLaren M.C., *Interpreting Cultural Differences*, Norwich 1998.
49. Mikułowski Pomorski J., *Jak narody porozumiewają się ze sobą w komunikacji międzykulturowej i komunikowaniu medialnym*, Kraków 2006.
50. Mole J., *O zachowaniu się w Europie. Jak radzić sobie z różnicą kultur na obszarze Wspólnego Europejskiego Rynku*, Kraków 1994.
51. Mole J., *W tyglu Europy. Wzorce i bariery kulturowe w przedsiębiorstwach*, Warszawa 2000.
52. Neuliep J.W., *Intercultural Communication: A Contextual Approach*, New York 2000.
53. Paleczny T., *Socjologia stosunków międzynarodowych. Zarys problematyki*, Kraków 2001.
54. Pease A. i B., *Mowa ciała*, Poznań 2007.
55. Przeclawski K., *Człowiek a turystyka. Zarys socjologii turystyki*, Kraków 1997.
56. Robinson D., *Etykieta w biznesie*, Warszawa 1997.
57. Said E.W., *Orientalizm*, Poznań 2005.
58. Samovar L.A., Porter R.E., *Communication Between Cultures*, Belmont 2004.
59. Schirato T., Yell S., *Communication and Culture. An Introduction*, London 2000.
60. Tibi B., *Fundamentalizm religijny*, Warszawa 1997.
61. Ting-Toomey S., *Communicating Across Cultures*, New York 1999.
62. Todorowa M., *Balkany wyobrażone*, Wołowiec 2008.
63. Toynbee A.J., *Cywilizacja w czasie próby*, Warszawa 1991.
64. Toynbee A.J., *Studium historii*, Warszawa 2000.
65. Toynbee A.J., *Ze Wschodu na Zachód*, Warszawa 1962.
66. Wojtanowicz J., *Europejska przestrzeń geograficzno-kulturowa*, Lublin 2008.
67. Wołowik W., *Międzynarodowy język ciała*, Kraków 1998.

ARTYKUŁY W PRACACH ZBIOROWYCH

1. Borden G.A., *Orientacja kulturowa*, w: A. Kapciak, L. Korpowicz, A. Tyszka (red.), *Komunikacja międzykulturowa. Zderzenia i spotkania*, Warszawa 1996, s. 57-76.
2. Górny K., *Pograniczne genius loci, czy przygraniczna gra w wielokulturowość?*, w: W. Kalaga (red.), *Dylematy wielokulturowości*, Kraków 2004, s. 177-189.
3. Grondona M., *Kulturowa typologia rozwoju gospodarczego*, w: Harrison L.E., Huntington S.P. (red.), *Kultura ma znaczenie. Jak wartości wpływają na rozwój społeczeństw?*, Poznań 2003, s. 101-115.
4. Hall S., *The Question of Cultural Identity*, w: S. Hall, T. McGrew (red.), *Modernity and Its Futures*, Cambridge 1992, s. 273-316.
5. Harrison L.E., *Dlaczego kultury nie sposób przecenić?*, w: Harrison L.E., Huntington S.P. (red.), *Kultura ma znaczenie. Jak wartości wpływają na rozwój społeczeństw?*, Poznań 2003, s. 17-40.
6. Huntington S.P., *Z kulturą trzeba się liczyć*, w: Harrison L.E., Huntington S.P. (red.), *Kultura ma znaczenie. Jak wartości wpływają na rozwój społeczeństw?*, Poznań 2003, s. 11-16.
7. *Integracja kulturalna w Europie Środkowej*, w: R. Zenderowski (red.), *Europa Środkowa: wspólnota czy zbiorowość?*, Wrocław-Warszawa-Kraków 2004, s. 201-224.
8. Kuźniar R., *Niekonwencjonalne sposoby regulacji w stosunkach międzynarodowych*, w: E. Halizak, R. Kuźniar (red.), *Stosunki międzynarodowe. Geneza, struktura, dynamika*, Warszawa 2006, s. 403-432.
9. Murden S., *Kultura w stosunkach międzynarodowych*, w: J. Baylis, S. Smith (red.), *Globalizacja polityki światowej. Wprowadzenie do stosunków międzynarodowych*, Kraków 2008, s. 665-684.
10. Ziętek A., Olchowski J., *Kultura*, w: M. Pietraś (red.), *Międzynarodowe stosunki polityczne*, Lublin 2006, s. 420-437.
11. Zuber M., *Komunikowanie międzykulturowe*, w: Dobek-Ostrowska B. (red.), *Studia z teorii komunikowania masowego*, Wrocław 1999, s. 24-41.

ARTYKUŁY W CZASOPISMACH NAUKOWYCH I PRASIE

1. Appiah A., *Zachód gardzi resztą świata*, „Europa” (dodatek do „Dziennika”) 2007 nr 14, s. 2-3.
2. Berger P.L., *Relatywizm i fundamentalizm. Dwie twarze nowoczesności*, „Europa” (dodatek do „Dziennika”) 2006 nr 38, s. 4-6.
3. Dyczewski L., *Tożsamość społeczno-kulturowa w globalizującym się świecie*, „Kultura i Społeczeństwo” 2000 nr 1, s. 27-42.
4. Finkelkraut A. (w rozmowie z M. Nowickim), *Antyrasizm stał się obłędem Europejczyków*, „Europa” (dodatek do „Dziennika”) 2006 nr 49, s. 2-3.
5. Kagan R., *Koniec marzeń, powrót do historii*, „Europa” (dodatek do „Dziennika”) 2007 nr 32, s. 11-15.
6. Kepel G. (w rozmowie z M. Nowickim), *Wojna o przyszłość islamu toczy się w Europie*, „Europa” (dodatek do „Dziennika”) 2006 nr 22, s. 2-4.
7. *Koniec ideologii multikulturalizmu?* (F. Furedi, Ch. Taylor, P. Berman, A. Honneth), „Europa” (dodatek do „Dziennika”) 2007 nr 14, s. 6-7.
8. Marody M., Mandes S., *Polak katolik. O związkach religijności z tożsamością narodową*, „Europa” (dodatek do „Dziennika”) 2006 nr 24, s. 8-10.
9. Nandy A., *Nowoczesność jako strata. Poszukiwanie postkolonialnej tożsamości*, „Europa” (dodatek do „Dziennika”) 2006 nr 46, s. 13-15.
10. Posern-Zieliński A., *Tożsamość a terytorium. Perspektywa antropologiczna*, „Przegląd Zachodni” 2005 nr 3, s. 3-20.
11. Ramadan T., Zięba M., *Czy religia jest wrogiem wolności?*, „Europa” (dodatek do „Dziennika”) 2007 nr 48, s. 2-3.
12. Sen A. (w rozmowie z M. Nowickim), *Żyjemy w czasie tyranii wspólnot*, „Europa” (dodatek do „Dziennika”) 2006 nr 31, s. 2-4.
13. Sériot P., *Ethnos i demos: dyskursywne konstruowanie zbiorowej tożsamości*, „Teksty Drugie” 1994 nr 1, s. 134-142.
14. Shils E., *Naród, narodowość i nacjonalizm a społeczeństwo obywatelskie*, „Sprawy Narodowościowe. Seria nowa” 1996 z. 1, s. 9-30.
15. Sloterdijk P., *Otwarta jest tylko droga cywilizacyjna*, „Europa” (dodatek do „Dziennika”) 2008 nr 3, s. 12-13.
16. Sorman G., *Islam w Europie. Mowa synteza tradycji*, „Europa” (dodatek do „Dziennika”) 2006 nr 24, s. 13.
17. Symonides J., *Międzynarodowa ochrona podwodnego dziedzictwa kulturalnego*, „Stosunki międzynarodowe” 2003 nr 1-2.
18. Szachaj A., *Relatywizm i fundamentalizm. U źródeł współczesnych „wojen kulturowych”*, „Europa” (dodatek do „Dziennika”) 2006 nr 30, s. 8-9.
19. Taylor Ch., *O śmierci i odrodzeniu kultur*, „Europa” (dodatek do „Dziennika”) 2007 nr 16, s. 6-7.
20. Trojanowska-Strzęboszewska M., *Granice i terytorium w Europie — proces kształtowania się i znaczenie pojęć*, „Civitas” 2006 nr 9, s. 40-67.
21. Žižek S., *Ostatni ludzie to my. Zderzenie cywilizacji na końcu historii*, „Europa” (dodatek do „Dziennika”) 2007 nr 1, s. 5-6.

SŁOWNIKI I LEKSYKONY

1. Jabłoński M., Obirek S., *Cywilizacja*, w: B. Szlachta (red.), *Słownik społeczny*, Kraków 2004, s. 101-107.
2. Nowicka E., *Dyфуzja kulturowa*, w: Z. Bokszański i in. (red.), *Encyklopedia socjologii, t. 1*, Warszawa 1998, s. 152-156.
3. Skoczynski J., *Cywilizacja*, w: Z. Bokszański i in. (red.), *Encyklopedia socjologii, t. 1*, Warszawa 1998, s. 101-103.
4. Skoczynski J., *Kultura*, w: B. Szlachta (red.), *Słownik społeczny*, Kraków 2004, s. 614-619.

INTERNET

1. Dudek M., *Polityka kulturalna Unii Europejskiej*, www.ism.uni.wroc.pl/publikacje/teksty/polityka_kulturalna_unii_europejskiej.pdf.

WYBORY TEKSTÓW

1. Leszczenko Ł., *Międzynarodowe stosunki kulturalne. Teksty źródłowe*, Wrocław 2004.
2. Lewandowski Cz., *Międzynarodowe stosunki kulturalne. Wybór dokumentów i literatury*, Wrocław 2001.

ŹRÓDŁA

1. Akt końcowy konferencji międzyrządowej w sprawie ochrony dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, Haga 1954.
2. Drugi Protokół do Konwencji Haskiej z 1954 R. o Ochronie Dóbr Kulturalnych, Haga 1999.
3. Europejska Karta Języków Regionalnych lub Mniejszościowych, Strasburg 1992.
4. Europejska konwencja kulturalna, Paryż 1954.
5. Europejska konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego (poprawiona), La Valetta 1992.
6. Europejska konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego, Londyn 1969.
7. Europejska konwencja o telewizji ponadgranicznej, Strasburg 1989.
8. Europejska konwencja w sprawie przemocy i ekscesów widzów w czasie imprez sportowych, a w szczególności meczów piłki nożnej, Strasburg 1985.
9. Konwencja dotycząca ochrony podwodnego dziedzictwa kulturalnego, Paryż 2001.
10. Konwencja dotycząca środków zmierzających do zakazu i zapobiegania nielegalnemu przywozowi, wywozowi i przenoszeniu własności dóbr kultury, Paryż 1970.
11. Konwencja dotycząca utworzenia Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury, Londyn 1945.
12. Konwencja o uznaniu kwalifikacji związanych z uzyskaniem wyższego wykształcenia w Regionie Europejskim, Lizbona 1997.
13. Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, Paryż 1972.
14. Ramowa Konwencja o Ochronie Mniejszości Narodowych, Strasburg 1995.

WYBRANE CZASOPISMA, NA ŁAMACH KTÓRYCH PODEJMOWANA JEST PROBLEMATYKA MSK

1. **POLSKA W EUROPIE** ● <http://www.sprawymiedzynarodowe.pl/>
2. **SPRAWY MIĘDZYNARODOWE** ● <http://www.sprawymiedzynarodowe.pl/>
3. **STUDIA EUROPEJSKIE** ● <http://www.ce.uw.edu.pl/ce>
1. **BORUSSIA** ● <http://www.borussia.pl/>
2. **CYWILIZACJE W CZASIE I PRZESTRZENI**
3. **EUROPA**
4. **GAZETA ŚRODKOWOEUROPEJSKA**
5. **KRASNÓGRUDA** ● <http://www.pogranicze.sejny.pl/archiwum/krasnogruda/pismo/>
6. **KULTURA (PARYSKA)** ● <http://kultura.onet.pl/>
7. **KULTURA I SPOŁECZEŃSTWO**
8. **LITHUANIA**
9. **POGRANICZE. STUDIA SPOŁECZNE** ● <http://soc.uwb.edu.pl>
10. **PRACE KOMISJI ŚRODKOWOEUROPEJSKIEJ** ● <http://www.pau.krakow.pl>
11. **PROGLAS. PISMO TOW. PRZYJACIÓŁ NARODÓW EUROPY ŚRODKOWEJ**
12. **RES PUBLICA NOWA** ● <http://respublica.onet.pl/>

FORMA I WARUNKI ZALICZENIA

Egzamin USTNY.

KONSULTACJE

Poniedziałki (wybrane) i piątki. Dokładne godziny i miejsce dyżuru proszę sprawdzić na stronie internetowej www.politologia.uksw.edu.pl

Korespondencję można przysłać lub zostawić w Sekretariacie Instytutu Politologii, **ul. Wóycickiego 1/3 bud. 23 PL 01-938 Warszawa** ewentualnie przesłać na adres prywatny: ul. Węgielna 3 m. 9, PL 43-400 Cieszyn.

Telefon prywatny: **600 43.11.70** (na sms-y nie odpowiadam)

E-mail: radoslaw.zenderowski@gmail.com. Pozostałe informacje na stronie: www.zenderowski.republika.pl.

EGZAMIN

Egzamin ustny. Do sali egzaminacyjnej studenci wchodzi po 3-4 osoby. Każda osoba otrzymuje łącznie trzy pytania. Za odpowiedź na każde z pytań można otrzymać max. 16 pkt. Nie istnieje możliwość „dopytywania” (zadawania dodatkowych pytań na wniosek studenta przekonanego, że odpowiedzi na poprzednie pytania nie oddają prawdy o jego stanie wiedzy). Takim osobom grzecznie, acz stanowczo dziękujemy.

Egzamin dotyczy treści wykładu. Ponadto obowiązuje znajomość jednej z niżej wymienionych pozycji:

- © Benedict R., *Wzory kultury*, Warszawa 2005.
- © Braudel F., *Gramatyka cywilizacji*, Warszawa 2006.
- © Čolović I., *Balkany – terror kultury*, Wołowiec 2007.
- © Fukuyama F., *Koniec historii*, Poznań 1996.
- © Jan Paweł II, *Dialog między kulturami drogą do cywilizacji miłości i pokoju. Orędzie na Światowy Dzień Pokoju*, 1 stycznia 2002 r. (internet).
- © Kapuściński R., *Ten Inny*, Kraków 2006.
- © Krzysztofek K., *Cywilizacja: dwie optyki*, Warszawa 1991.
- © Ortega y Gasset J., *Bunt mas*, Warszawa 2006.
- © Said E.W., *Orientalizm*, Poznań 2005.
- © Tibi B., *Fundamentalizm religijny*, Warszawa 1997.
- © Todorowa M., *Balkany wyobrażone*, Wołowiec 2008.
- © Toffler A. H., *Wojna i antywojna*, Warszawa 1998.
- © Toffler A., *Trzecia fala*, Warszawa 2003.
- © Toynbee A.J., *Cywilizacja w czasie próby*, Warszawa 1991.

Przy wystawianiu oceny uwzględnione zostanie zaangażowanie studenta w ramach wykładów (wywiad, prezentacja dot. polskiej polityki kulturalnej).

SYSTEM OCENIANIA – PUNKTACJA

EGZAMIN USTNY	
max 48 pkt.	
PUNKTY	OCENA
45-48	bardzo dobra
41-44	dobra +
36-40	dobra
32-35	dostateczna +
27-31	dostateczna
< 27	niedostateczna niestety

NINIEJSZY SYLABUS ZNAJDUJE SIĘ NA STRONIE INTERNETOWEJ www.zenderowski.republika.pl

® Radosław Zenderowski

Niniejszy sylabus stanowi przedmiot prawa autorskiego
i podlega ochronie prawnej